

ДО 100-РІЧЧЯ НАН УКРАЇНИ

УДК 911.3(09)(477.8)

<https://doi.org/10.15407/ugz2017.03.003>**М. Д. Пістун**

К. Г. ВОБЛІЙ – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФ, ОДИН ІЗ ПЕРШИХ АКАДЕМІКІВ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

Проаналізовано основні напрями значного наукового доробку академіка К.Г. Воблого з позицій сьогодення. Огляд здійснено за такими напрямками: теоретико-методологічні напрацювання; аналітичні (галузеві та частково міжгалузеві) дослідження; комплексні дослідження продуктивних сил України. Із близько 460 публікацій вченого понад 200 присвячено економіко-географічним питанням. Його наукові напрацювання стали міцним фундаментом для формування національної економіко-географічної школи. К.Г. Воблій був активним організатором науки, створив сектор економічної географії в Інституті економіки, був директором цього Інституту, віце-президентом і членом Президії АН України, членом Держплану УРСР. Понад 30 років він був професором вищої школи, організував кафедру економічної географії у Київському університеті. Багатогранна творчість академіка К.Г. Воблого сприяла становленню та розвитку української географії.

Ключові слова: К.Г. Воблій; економічна географія; економіко-географічна наукова школа.

М. D. Pistun

K.H. VOBLYI – A PROMINENT UKRAINIAN ECONOMIC GEOGRAPHER, ONE OF THE FIRST ACADEMICS OF UKRAINIAN ACADEMY OF SCIENCE

Article analyses the main directions of scientific heritage of the K.H. Voblyi from today's position on the basis of chronological biographical and bibliographical generalization of the creative path of the scientist. The review was carried out in the following areas: theoretical and methodological outcomes, analytical (sectoral and partly intersectoral) research, complex research of productive forces of Ukraine. From about 460 publications more than 200 are dedicated to economic geography issues. His scientific work became the solid background for the formation of national economic geography school. K.H. Voblyi was an active organizer of science, he created a sector of economic geography in the Institute of economics, was the director of this Institute, vice-president and the member of presidium of academy of science of Ukraine, member of State Planning Committee of the USSR. At the same time, for more than 30 years he was a professor in higher education, he organized the department of economic geography in Kyiv University. Versatile work of K.H. Voblyi promoted the formation and development of Ukrainian geography.

Keywords: Kostiantyn Hryhorovych Voblyi; economic geography; economic geography scientific school.

Костянтин Григорович Воблій (1876–1947), талановитий різнобічний вчений, один із провідних фундаторів української економіко-географічної школи, автор близько 460 наукових праць, педагог і організатор вищої школи, державний і громадський діяч, здібний публіцист, праці якого, написані за різних соціально-економічних умов, не втратили своєї актуальності й нині у розрізі основних економіко-географічних проблем з позицій сьогодення.

Народився Костянтин Григорович Воблій 27(15) травня 1876 р. у селищі Царичанка (нині райцентр Дніпропетровської області). У 1896 р. закінчив Полтавську духовну семінарію і, як перший за успіхами учень, був направлений за державний рахунок до Київської духовної академії, після закінчення якої у 1900 р. вступив до Юр'ївського (нині Тартуського) університету. З другого курсу перевівся на юридичний факультет Варшавського університету, одночасно працюючи молодшим редактором

© М. Д. Пістун, 2017

ISSN 1561-4980. Укр. геогр. журн. 2017, 3(99)

у Варшавському статистичному комітеті. Ще студентом виявив особливий інтерес до проблем економіки, розміщення продуктивних сил, опублікував свої перші наукові праці.

Закінчивши із золотою медаллю і науковим званням кандидата права в 1904 р. Варшавський університет, Костянтин Григорович був залишений у ньому для підготовки до професорського звання по кафедрі політичної економії і статистики, водночас продовжував працювати у Варшавському статистичному комітеті. Видає низку праць про заатлантичну еміграцію [1], розвиток фабрично-заводської промисловості у Польщі [2, 3] та інших.

З 1905 р. К.Г. Воблий розпочинає навчально-педагогічну діяльність у Київському університеті ім. св. Володимира, викладаючи курс політичної економії, а також у Київському комерційному інституті та курсе статистики на Київських вищих жіночних курсах. Підготував посібник з курсу лекцій зі статистики. Після захисту магістерської дисертації з політичної економії був призначений на посаду професора Київського університету, у жовтні 1910 р. обраний деканом економічного відділу Київського комерційного інституту.

У 1911 р. захистив докторську дисертацію на основі дослідження третього професійно-промислового перепису в Німеччині і йому було присвоєно ступінь доктора політичної економіки і статистики та вчене звання ординарного професора Київського університету (на цій посаді він працював до 1920 р.). Серед праць цього періоду особливу увагу привернула монографія «Основы экономики страхования» (1915 р.).

Перша праця суспільно-географічного змісту з української тематики – «Производительные силы Галиции», 1914 р. [4], перекладена в Києві українською мовою (1915).

17 травня 1919 р. професора К.Г. Воблого як відомого вченого-економіста і педагога вищої школи було обрано академіком Української академії наук зі спеціальності «промисловість і торгівля». Відтоді його подальша діяльність була пов'язана з Академією наук, водночас він продовжував педагогічну роботу в Київському інституті народного господарства та Київському державному університеті.

У цей час учений зосереджує увагу на дослідженні основних галузей народного господарства України, у 1919 р. видає підручник «Экономическая география Украины» [5], який перевидавався у перекладі українською мовою впродовж 1922-1930 років [6, 7, 8, 10].

У 1921 р. академік К.Г. Воблий стає членом III соціально-економічного відділу Всеукраїнської академії наук (ВУАН), очолює в ньому науково-дослідну кафедру економіки, торгівлі й промисловості.

В умовах запровадження Нової економічної політики (НЕПу) в 1923 р. він стає завідувачем економіко-статистичного відділу Біржового комітету Київської товарної біржі, яким керував до 1926 р. Публікує низку статей про торгівлю, проблеми розвитку і розміщення галузей сільського господарства та їх роль у зовнішній торгівлі, про продуктивні сили України, її економічний стан, підземні та наземні багатства.

У 1927-1930 роках Костянтин Григорович керував Комісією з вивчення народного господарства України, яка розробила перший варіант комплексного розв'язання проблем Великого Дніпра, підготувала науковий збірник «Становище сільського господарства степової України».

У 1928-1939 роках він був віце-президентом і членом Президії ВУАН.

Важливими працями цього періоду діяльності вченого були багатотомна монографія «Нариси з історії російсько-української цукробурякової промисловості» [9, 11, 12] (видано 3 томи, рукописи 4 та 5 томів, підготовлених у 30-40-х роках, зберігаються у фондах Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського), а також книга «Опыт истории свеклосахарной промышленности СССР». Вчений аналітично і документально обґрунтовує важливе значення цукробурякової промисловості для виходу з аграрної кризи, також він обстоює необхідність мати в Україні свій текстильний центр.

У 1933 р. Костянтин Григорович був одним із організаторів кафедри економічної та соціальної географії у Київському державному університеті, у 1936 р. створив та очолив відділ економічної

географії в Інституті економіки.

Багато уваги приділяє вчений питанням використання природних ресурсів.

За дорученням Президії АН УРСР з 1939 р. К.Г. Воблій очолив роботу з розроблення детального проекту посібника з економічної географії УРСР, до якої, крім науковців, було залучено освітян, працівників Держплану УРСР та обласних планових комісій.

Проспект, зокрема, включав економіко-географічне групування областей (основи внутрішньореспубліканського економічного районування) за економічними ознаками, залежно від рівня розвитку продуктивних сил; було обґрунтовано виділення 5 груп областей.

Було створено рукописну двотомну працю, видання якої було здійснено вже після закінчення Великої Вітчизняної війни в 1949 та 1952 рр. [17, 18].

З початком війни Інститут економіки разом з іншими установами АН УРСР було евакуйовано до Уфи, Костянтин Григорович очолював відділ економічної географії та статистики та одночасно був директором Інституту (цю посаду займав до 1947 р.).

У 1944 р. Костянтин Григорович повернувся до Києва, тут він публікує низку праць, зокрема стосовно перспективи розміщення промисловості УРСР у післявоєнний період, про відбудову цукрової промисловості [15] та інші, а також статті, присвячені окремим видам корисних копалин, тощо; під його керівництвом було підготовлено серію економіко-географічних характеристик областей України. У 1945 р. видано «Економічну географію Радянської України». Ч. I (Фізико-географічний огляд) [14].

Крім інших наукових праць, К.Г. Воблій видав книгу «Организация труда научного сотрудника», яка й донині є цінним порадищем з питань організації, техніки й методики наукових досліджень. Книгу було перевидано українською [16] та угорською мовами.

Уже після смерті вченого, у 1948 р. було видано його працю «Природа, економіка і населення м. Києва», у 1949 р. видно перший том колективної монографії «Нариси економічної географії Української Радянської Соціалістичної Республіки»: частина 1 – Природні умови, частина 2 – Населення, культура, основні галузі народного господарства та їх розміщення [17]. Цей том було підготовлено під керівництвом академіка К.Г. Воблого, він є автором розділів про географічне положення, оцінку території й кордонів та про фізико-географічні зони і райони України. Також під керівництвом К.Г. Воблого було розпочато роботу над 2 томом цього видання, а завершено його відділом розміщення продуктивних сил Інституту економіки АН УРСР [18].

До значного економіко-географічного доробку академіка К.Г. Воблого слід додати яскраві описи міст Києва [13] і Полтави, Закарпаття, Буковини, Криму, республік Прибалтики та інших регіонів.

Крім усієї плідної наукової та педагогічної діяльності К.Г. Воблій брав активну участь у роботі державних планових органів, зокрема Держплану УРСР.

За багатогранну наукову і педагогічну діяльність К.Г. Воблому було присвоєно почесне звання Заслуженого діяча науки Української РСР, відзначено державними нагородами.

Наукова діяльність академіка К.Г. Воблого за змістом мала комплексний – науково-пізнавальний і прикладний характер, зумовлений потребами пізнання як капіталістичного способу виробництва, так і соціалістичного будівництва, післявоєнної відбудови та становлення вищої школи.

Як вчений-економіст і педагог вищої школи К.Г. Воблій сформувався ще в дореволюційний період, а за радянські роки виріс до рівня комплексного фахівця з питань розвитку і розміщення продуктивних сил України, різнобічного фахівця з економіко-географічної науки. Його економіко-географічну діяльність нині можна оцінювати на основі викладених нижче положень.

Костянтин Григорович першим серед відомих дореволюційних економістів України зрозумів науково-пізнавальний і конструктивно-виховний потенціал економіко-географічної науки: із 457 його публікацій понад 200 він присвятив економіко-географічним питанням, які ще в дореволюційний період заклали основи галузево-статистичного напрямку досліджень, а згодом стали міцним фундаментом для формування національної економіко-географічної школи, яка за змістом трансформувалась у 70-

80-х рр. XX ст. у соціально-економічну, а на початку 90-х – у суспільну географію. Її традиційні й нові напрямки нині успішно розвиваються і опрацьовуються в наукових і освітянських центрах та установах України.

На всіх посадах – науковця АН України, професора київських ВНЗ, відповідального працівника Держплану УРСР та Президії АН – він поряд з економіко-статистичним та історичним підходами широко використовував географічний, був відомим знавцем природи та її ресурсів, свого народу та його господарства, ґрунтовно опрацьовував низку важливих наукових і господарських проблем, підготував підручники з політекономії, теоретичної й економічної статистики, економічної географії, економіки страхування, фундаментальні монографії з комплексного вивчення російсько-української цукрубуракової та інших галузей обробної промисловості, глибоко опрацьовував питання географії зовнішньої та внутрішньої торгівлі, вивчав комплексні територіальні проблеми окремих регіонів та Великого Дніпра, заклав основи економічного районування тощо.

Окремі праці вченого, видані до революції та у 20-х рр. XX ст., набувають актуальності й нині, в умовах становлення в нашій країні ринкових відносин.

У науковому економіко-географічному доробку вченого можна виділити кілька основних напрямів: а) формування теоретико-методологічних положень і підходів у економічній географії; б) розробка конкретних аналітико-географічних питань; в) постановка і розробка комплексних регіональних проблем розвитку і розміщення продуктивних сил України.

Теоретико-методологічні напрацювання

- Визначено предмет вивчення економічної географії – сучасний стан окремих галузей господарського життя народу в їх географічному поширенні, його залежність від місцевого географічного оточення, зокрема природних, економічних і культурних умов. Головне завдання цієї науки – опис господарської діяльності українського народу з погляду її географічних умов [6, с. 3], об'єкт її вивчення – господарство країни чи господарська діяльність населення.

- Розроблено систему чинників раціонального розміщення галузей промисловості – природно-географічного, сировинного, працересурсного, транспортного, енергетичного і споживчого (на прикладі розміщення харчової та текстильної галузей).

- Започатковано вивчення процесів – демографічних (зокрема міграційних), економічних (ефективність розміщення виробництва, торговельних), а також соціальних (оплата праці, безробіття).

- Узагальнено та обґрунтовано концепції економічного районування, суть економічного району. Економічний район вчений розумів як частину території країни, відмінну від решти за певною сукупністю природних та господарських ознак. В його основу рекомендувалося покласти статистичний облік однорідних ознак, вплив центрів та інших факторів, тобто в окремий економічний район рекомендував виділяти територію країни, що має всі дані для широкої виробничої діяльності [6, с. 19]. Спочатку авторська концепція цієї проблеми включала особливості природно-географічного оточення, на основі якого в Україні він виділив 3 смуги: Полісся, Лісостеп з поділом на Правобережний (включаючи Полісся) і Лівобережний райони та Степ з поділом на гірничопромисловий і хліботорговий райони [7, с. 29]. Пізніше в основу процесу економічного районування він поклав спільність географічного положення, своєрідність історичного процесу формування господарства, його спеціалізацію, внутрішні (міжобласні) економічні зв'язки й перспективи [21, с. 8].

- Створення досконалих методик дослідження міграцій, галузей промисловості, господарського району, країни та міста, а також складання посібників / підручників з економіко-географічної характеристики України. В окремій книзі узагальнено організацію праці, методику і техніку наукового дослідження [16].

Сильною стороною методологічно-методичної бази, опрацьованої академіком, було теоретичне осмислення й практичне застосування статистичних методів як ефективного засобу виявлення тенденцій економічних процесів і явищ, а також аналізу їх територіальних відмінностей.

Все вищезазначене в майбутньому послужило основою для формування й розвитку системно-структурного підходу в суспільній географії.

Основну частину наукових здобутків академіка К. Воблого склали **аналітичні (галузеві й частково міжгалузеві) дослідження**.

У дореволюційні роки вони були багатограними за своїм економічним змістом, а за економіко-географічним підходом в них можна виділити три напрямки – демографічний, комерційно-географічний та економічна географія зарубіжних країн. Усі вони враховували вплив території на досліджувані процеси. Демографічні дослідження включали праці стосовно заатлантичної [1] та внутрішньоросійської еміграції, її національну структуру, причини – чинники (аграрне перенаселення, безробіття, близькість портів тощо). Вчений підкреслював колонізаційні здібності українців-русинів, критикував державну організацію переселенського руху, позитивно оцінював переселення селян до міст, а також їх переміщення між різними землеробськими промислами.

Найчисельнішими були комерційно-географічні дослідження К.Г. Воблого. Вони охоплювали вивчення товарних ринків, ціни в зарубіжних країнах – у Польщі, Росії, Великій Британії, Туреччині, Німеччині, Австрії, Персії, Японії, США, Канаді, Австралії та Новій Зеландії. Праці вченого із зарубіжної тематики не були чисто економіко-географічними, але в них досліджувалися територіальні аспекти господарської діяльності, вплив внутрішніх і зовнішніх чинників (вигідність положення, транспортні умови, мито, нові ринки збуту тощо). Серед цих праць слід виділити ґрунтовні дослідження польської фабрично-заводської (обробної) промисловості (спочатку текстильної, а потім усіх галузей) [2, 3], а також професійно-промислових переписів у Німеччині (зокрема третього у 1907 р.) та в інших країнах Західної Європи. При цьому він підкреслював роль великих міст у розміщенні виробництва.

Ці ранні праці вченого, який володів чотирма іноземними мовами, характеризували широту його поглядів на міждержавні економічні (насамперед торговельні) та культурні зв'язки, які включали історичні, статистичні й просторові аспекти об'єктів дослідження.

Ми підтримуємо думку професора В.М. Юрківського про те, що К.Г. Воблого слід вважати одним із засновників економічної географії України взагалі та економічної географії зарубіжних країн зокрема [23, с. 21-23].

За радянський період аналітико-галузева проблематика в працях вченого залишалась провідною, але вже стосувалась переважно України, мала більше комплексний характер і акцентувалась на питаннях раціонального розміщення виробництва. В центрі уваги вченого були галузі харчової промисловості (передусім цукробурякової), за яку він відповідав у Держплані УРСР. Він ставив також питання про виробництво кукурудзяного цукру на відповідних комбінатах, які могли б стати важливою базою для розвитку молочно-м'ясного скотарства на основі використання побічних продуктів (олії, крохмалю, патоки), не забуваючи ролі кукурудзи у реконструкції сільського господарства степової й лісостепової зон; обґрунтував необхідність розвитку в Україні свого текстильного центру. На основі вивчення можливостей сировинної бази пропонував розвивати промисловість будівельних матеріалів, лісопильної, млинарської, кондитерської та спиртової галузей. Здійснив районування усієї промисловості, виділивши 5 макрорайонів та обґрунтувавши їх спеціалізацію.

У цьому контексті унікальним було 5-томне монографічне дослідження К. Воблим російсько-української цукробурякової промисловості, яке не втратило своєї актуальності до наших днів [9, 11, 12]. Цю галузь автор аналізував у нерозривному зв'язку з усією економікою України, на тлі різних історичних етапів її розвитку: в дореформений період 30-50-х рр. XIX ст., у пореформену добу (1861-1895 рр.) та перед першою світовою війною. У монографії детально проаналізовані складні процеси формування спеціалізації сільського господарства і переробної промисловості, землеволодіння та інших капіталів, сировинної бази, розміщення цукрових заводів, концентрацію та організацію виробництва цукру (наймана праця, діяльність власників цукрозаводів-синдикатів і монополій). Значне місце

посідають питання історії торгівлі цукром, її стан, обсяги й географія. Охарактеризовано головні райони цукрової промисловості, їх динамічний розвиток і виникнення нових до початку ХХ ст.

Загалом автор розкрив історичну роль цукробурякового виробництва в розвитку продуктивних сил України та Росії у другій половині ХІХ ст. [23, с. 7-8]. До питання відбудови, подальшого розвитку і нового розміщення виробництва цукру в Україні автор повертається й після Вітчизняної війни [15], його ідеї були використані для обґрунтування розширення виробництва цукрових буряків і цукру в нових районах (праці М.М. Паламарчука, В.Д. Слюсаря, М.Д. Пістуна, В.П. Нагірної, С.М. Малюка та інших дослідників).

У 20-х рр. ХХ ст. К.Г. Воблий (у 1923-1926 рр. – керівник економіко-статистичного відділу Київської товарної біржі) знову повертається до географії торгівлі як внутрішньої, викликаній запровадженням НЕПу і посиленням товарно-грошових відносин, так і зовнішньої, представленій торговими стосунками України з Польщею, менше з іншими державами. Йшлося про розвиток кооперативної торгівлі на селі, стан споживчого ринку в Україні та її регіонах, оцінку торгового балансу і товарних ринків, можливості експорту. Але після 1930 р. публікації автора з цієї проблематики практично зникають у зв'язку зі згоранням товарно-грошових відносин і монополії держави з плановим розподілом виробленої продукції [23, с. 19-20]. Трохи раніше у публікаціях вченого зникає і зарубіжна тематика у зв'язку з державною централізацією зарубіжних зв'язків через Москву.

Комплексне дослідження продуктивних сил України

До цієї проблеми Костянтин Григорович підійшов ще до революції, опублікувавши в 1914 р. працю «Производительные силы Галиции», яка наступного року була перевидана українською мовою. В ній було дано широку статистико-економічну характеристику Галичини, яка тоді перебувала під владою Австро-Угорської імперії, зокрема її природних ресурсів, стану господарства, в тому числі аграрного перенаселення, яке зумовило еміграцію галичан до Німеччини, Румунії та за океан. Навіть нині ця праця може бути використана при вивченні історії господарського освоєння українських земель [4].

Другою такою узагальнюючою роботою професора К.Г. Воблого було видання у 1919 р. навчального посібника для закладів загальної й професійної освіти – «Экономическая география Украины» [5], який потім доповнювався і перевидавався вже українською мовою. Зміст посібника дає змогу використати позитивні риси з досвіду його автора при підготовці сучасних посібників з економічної географії України.

У роки довоєнних п'ятирічок К.Г. Воблий вивчає природно-ресурсний потенціал України, веде комплексне дослідження проблем Великого Дніпра: розкриває комплексуючу роль ріки, вивчає в її басейні Верхньо-, Середньо- і Нижньодніпровські комплекси продуктивних сил, приділяє увагу Півдню України у зв'язку з будівництвом Дніпрогесу.

Під керівництвом і за участю академіка К.Г. Воблого в 1939-1941 рр. на основі удосконалення методології була обґрунтована і реалізована у 2-томній комплексній монографії «Нариси економічної географії Української РСР» схема п'яти економічних районів України – Центрального, Південно-Східного, Північно-Східного, Південно-Західного і Західного, які відобразили територіальну структуру народного господарства України напередодні Вітчизняної війни [17, 18].

У економіко-географічному доробку академіка К.Г. Воблого також яскраві описи окремих міст та регіонів України, республік Прибалтики тощо.

Отже, всевищевикладене свідчить, що в особі Костянтина Григоровича Воблого суспільна географія має одного із видатних фундаторів-науковців і педагога, різнопланові праці якого, підготовлені з використанням як статистичних, так і економічних методів, географічних підходів, досвіду з методики викладання економіко-географічних дисциплін у ВНЗ, на основі глибокого знання основних проблем суспільства на різних етапах його розвитку, фактичного матеріалу, далекоглядності, мають важливе наукове та практичне значення, у тому числі й для дослідження сучасних суспільно-географічних проблем.

Праці К.Г. Воблого, на які є посилання в тексті

1. Заатлантическая эмиграция, ее причины и следствия. Опыт (статистико-экономического исследования). Варшава, 1904. III. 195 с.
2. Развитие фабрично-заводской промышленности в 10 губерниях Царства Польского с 1876 по 1906 г. // Труды Варшавского стат. комитета, 1906. Вып. 29. С. 59-103.
3. Очерки по истории польской фабричной промышленности. Т. 1 (1764-1830 г.). Киев, 1909 [2], VIII, 405 с.
4. Производительные силы Галиции. Киев, 1914. 29 с.
5. Экономическая география Украины: Учебник для учащихся в средней школе и для всех интересующихся изучением экономической жизни на Украине. Киев, 1919. 173 с.
6. Економічна географія України. Підручник для шкіл та самоосвіти. Київ, 1922. 166 с., 26 вкл. л., карт.
7. Економічна географія України. Вид. 2-е. Київ, 1925. 259 с.
8. Економічна географія України. Вид. 3-е, перероблене. Київ, 1927. 239 с., 31 мал., 1 вкл.-арк.
9. Нариси з історії російсько-української цукробурякової промисловості. Київ, 1928. Т. 1. Вип. 1 248 с.; Т. 1. Вип. 2. 254 с.
10. Економічна географія УРСР. Підручник для трудшкіл. Київ, 1930. 228 с., карта.
11. Нариси з історії російсько-української цукробурякової промисловості. Київ, 1930. Т. 2 (1861/60 – 1894/95). 400 с., 2 к.
12. Нариси з історії російсько-української цукробурякової промисловості. К., 1931. Т. 3. 252 с.
13. Київ – серце України. Київ-Львів. 1944. 32 с.
14. Економічна географія Радянської України. Ч. 1. (Фізико-географічний огляд) Київ, 1945. 119 с.
15. Відбудова цукрової промисловості УРСР і шляхи її дальшого розвитку. Київ, 1946. 56 с.
16. Організація роботи наукового працівника (методика і техніка). Київ, 1947. 152 с.
17. Нариси економічної географії Української Радянської Соціалістичної Республіки. Київ, 1949. Т. 1. Ч. 1, 2.
18. Нариси економічної географії Української Радянської Соціалістичної Республіки. Київ, 1952. Т. 2.

Публікації про К.Г. Воблого¹

19. Славін Л.М. П'ять років роботи бюро відділу суспільних наук АН УРСР (1939-1944 рр.) // Вісті АН УРСР. Київ, 1945, 2-3. С. 24-35.
20. Перетятко Р.С. К.Г. Воблий // Видатні вітчизняні географи, мандрівники і мореплавці, 1953. Вип. 2. С. 155-157.
21. Костянтин Григорович Воблий // Бібліографія вчених Української РСР. Київ, 1968. С. 3-12; 20-55.
22. Пяртли К.П. Константин Григорьевич Воблий (1876-1947) // Экономическая и социальная география в СССР: История и современное развитие. Москва, 1987. С. 290-294.
23. До 120-річчя від дня народження акад. К.Г. Воблого. Матеріали Всеукр. наук. конференції 28-29 травня 1996 р. // Вісник Київ. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Географія. Київ, 1998. С. 3-23.
24. Пістун М.Д. Костянтин Григорович Воблий – видатний український економіко-географ. Київ, 2006, 34 с.

Стаття надійшла до редакції 8.06.2017

¹ Крім статей в енциклопедичних виданнях